

Gumburanjon (94)

PHUCTAL GOMPA: Una estada en un monestir tibetà.

Martí Gasull

Èrem aproximadament a 4000 metres d'alçada. Remuntàvem la vall encaixonada del riu Lingti Chu, al Zanzkar. La terra es mostrava erma, amb caràcter tibetà, barreja de fred, sol, pluja i neu. Amagat en una paret rocallosa, s'abraonava, com despenjant-se des d'un antre sagrat, el monestir de Phuctal.

L'Índia ha acaronat la cultura tibetana del Ladakh, i per això s'hi expressa esplendorosa, el govern xinès, engendrador de genocidi, ha sembrat mort i destrucció al sostre del món. Després de travessar el pont, vam pujar pel corriol vers aquell niu d'àligues sant.

Amb admiració deixàvem a l'esquerra xòrtens i murs de manis bressols de sentit vital i contemplàvem les banderoles amb pregàries i estampes del cavall del vent: *om mani padme hum*.

Pel camí trobàvem monjos, nens, joves, ...i ancians, que amb veu de riulla cridaven...julai!, julai els responíem. Abillats de color de porpra ens aturaven per enraonar amb nosaltres i preguntar-nos pel nostre país, els agraden els estrangers...

Phuctal Gompa és com un poble de fang emmuralat amb cases quadrades i rectangulars i carrers, costeruts i estrets. A la part alta s'hi escau la cuina, el pati, la sala d'acolliment, i més amunt dos temples i un shorten. Sobten les placues solars damunt dels sostres plans d'algunes construccions.

De seguida ens van presentar l'abat, que ens conduí a l'hostedatge: era un

home de mitjana edat, senzill, planer, alegre,...els cops efusius a l'espatlla eren més comunicatius que l'anglès que hagués pogut parlar. Ell i dos lames joves es van llegir atentament la missiva, escrita en tibetà, que dúiem d'Europa per demanar-los aixopluc.

En Tsering era un monjo d'uns 30 anys nascut a Itxar –un llogarret proper-, que residia habitualment al sud

Phuctal Gompa (94)

UNTE I EGTE
GALERIA D'ART

Pedregar, 10
Telèfon 93 726 51 22
08202 SABADELL

CIABARRO
ART

Rambla de Sabadell, 82 • SABADELL
Telèfon 93 726 57 85

GALERIA **ROVIRA**

Sant Pere, 22 • Tel. 93 726 19 59
SABADELL

Muntanyes de Ladakh

de l'Índia, prop de Bangalore. L'Índia és plena d'assentaments d'exiliats tibetans; no és així el Ladakh, regió que malgrat ser administrada per l'estat indi de Jammú-Caixmir, forma part de l'extrem occidental de les terres pròpiament tibetanes.

Després de prendre un txai, en Tsering ens va fer de "guia turístic" per Phuctal. Era el capvespre, precisament l'hora de la classe de filosofia, voleu escoltar-la? I tant! responguérem amb els ulls oberts. Vam pujar a través de passatges coberts, cada vegada se sentien remors més fortes...arribàvem al pati, els monjos, nens i joves, drets i reunits en grups, discutien apassionadament, argumentant, escoltant-se i defensant llurs tesis: prioritzen l'aprendre a pensar, l'aprendre a aprendre, sentia dins meu ressons de filosofia àtica, i em venien les imatges de Sòcrates simfilosofant amb els vianants de les places i mercats d'Atenes. No van per aquí els nous programes escolars de l'occident contemporani? No són aquestes algunes de les grans aportacions dels nostres il·lustríssims i doctíssims psicopedagogs?

Al fons les geleres dels cims, i sota els penya-segats, navegant entre cresteries de roques, el riu rabiós.

De l'interior de la bauma gotejaven espurnes d'aigua a la cisterna construïda sota d'un xorten gelenc, i ben a prop, els dos temples: planta rectan-

gular, sòl de fusta, columnes disposades geomètricament, l'aspecte era fosc, reclus...a les parets hi havia penjades les famoses tankes i representacions de la roda de la vida, que té connotacions amb la roda de la fortuna medieval, al fons, escultures de Buda i d'altres divinitats, i, prop d'on nosaltres posàriem l'altar, la foto del Dalai lama i les set copes plenes d'aquella aigua... a l'esquerra, els llibres sagrats del budisme tibetà,...les gompes són universos de símbols.

Es ponía el sol sobre les terrasses del monestir, feia fresca, les xemeneies deixaven escapar fum, les explicacions d'en Tsering trencaven aquell silenci... a la nit vaig rellegir el Timeu de Plató. Arreu la pau.

Poble Tibetà

A quarts de sis el gong ens va despertar, les clarors encara escasses. Vam encaminar-nos cap el temple per assistir a la puja. Els monjos s'asseuen al terra amb les cames creuades i entonen els cants,...el lama de la tetera servia el te amb mantega de iac, les tasses, que es buidaven quan aquell gregorià tibetà s'aturava, s'omplien immediatament...se sentien els xarrups dels lames. A partir d'un moment determinat començaven a córrer els pots de tsampa: se la barrejaven amb el te i amassant-la amb el dit se'n feien una mena de farinetes que seguidament s'empassaven...és un esforç pel nostre paladar occidental, però val del tot la pena compartir una puja.

En determinats tipus de pregàries els monjos toquen els seus instruments, i àdhuc a la data assenyalada celebren festivals amb la cara tapada per màscares, també música i danses.

La cel·la de l'abat no era massa gran, d'aspecte auster. En un racó hi havia un petit moble- vitrina on lluïa la foto del Dalai lama al costat de la de la Moreneta, que li havíem regalat el dia abans. A la paret, una fotocomposició amb el Txomo Lungma (Everest), el potala, i el pontífex tibetà. A la dreta la batedora per barrejar la mantega, el te i la sal, la tetera, i l'estufa-fogonet de llenya. Compartir el te amb mantega a les estances d'un abat no es pot fer cada dia...

Xörtens

Era encara d'hora, va sonar de nou el gong i vam tornar a la puja per prendre'ns la sopa de tsampa.

Sempre recordaré el comiat i les encaixades de mans amb l'abat, en Tsering, els monjos, i sobretot, els mots sadolladors dels petits lames...Els molinets de les oracions rodaven, a nosaltres ens restava la davallada vers Purni, i tretze dies de camí fins a Lamaiuru per colls de gairebé 5000metres.

VOCABULARI BREU

•**Zanskar:** regió situada al sud del Ladakh, entre l'Himàlaia central i la serralada del Zanskar. Comprèn principalment la conca del riu Zanskar. La capital n'és Padum.

•**Ladakh:** regne tibetà situat al curs mitjà-alt de l'Indus (que neix al cim sagrat del Mont Kailàs, al Tibet ocupat per la Xina). S'estén des de l'Himàlaia central al Karakorum. Es troba a la part oriental de l'estat indi de Jammú-Caixa. És una regió interessant per conèixer la cultura i religió tibetanes, que aquí no han estat perseguides ni parcialment destruïdes com en el Tibet central. És freqüent veure-hi pintades, adhesius i cartells demanant la llibertat del Tibet, ha acollit exiliats procedents de les terres conquerides per la Xina. Si bé s'hi parla el ladakhi, dialecte bastant diferenciat del tibetà, per a l'escriptura es fa servir el tibetà clàssic, situació comparable a la del suís alemany i l'alemany. La capital n'és Leh.

•**Tibetà:** llengua que juntament amb el xinès i el birmà forma part del grup lingüístic sino-tibetà. És la llengua nacional del Tibet. El seu domini lingüístic es troba administrat en la seva major part per Xina, però també pel Pakistan, Índia, Nepal i Bhutan. Té un alfabet propi que procedeix de l'alfabet del sistema sàns-crit-vèdic.

•**Gompa:** nom tibetà que significa monestir. A la part alta se situa el temple i més avall les cel·les i cases individuals dels lames.

•**Xörtens:** nom en què són conegudes les stupes del budisme tibetà. Monument amb connotacions funeràries que consta d'una base cúbica o tetraèdrica, un cos semiesfèric, i la part somital en forma de punta. S'han de passar per la dreta, per això, quan els camins hi arriben, es divideixen en dos –un per a cada sentit possible de la marxa–.

•**Mur de Manis:** mur en forma tetraèdrica més o menys allargat construït mitjançant pedres (pedres de manis) amb imatges de xörtens gravats o generalment amb la inscripció *om mani padme hum* (la joia en el lotus) que trobem també en banderoles i molinets. S'han de passar també per la dreta.

•**Cavall del vent:** símbol que pot aparèixer imprès a les banderoles de les oracions juntament amb escriptures sagrades tibetanes.

•**Lama:** monjo del budisme tibetà.

•**Julai:** pronunciat juleé: Mot del dislecte ladakhi emprat per saludar i donar gràcies.

•**Puja:** nom tibetà per a les oracions que els lames celebren en comunitat. Se'n poden fer diverses en un dia. Són comparables a les pregàries dels monjos cristians (matines, laudes, etc...).

•**Txai:** nom hindi per al te amb llet.

•**Te amb mantega:** podríem dir-ne la beguda nacional tibetana. Es fa amb te negre, mantega de iac (mamífer remugant de la família dels bòvids que viu a l'Himàlaia i especialment al Tibet), i sal.

•**Tsampa:** constitueix una de les menges més típiques del Tibet i s'obté a partir de l'ordi. La sopa de tsampa té un gust similar a la sèmola.

•**Dalai lama:** cap espiritual del budisme tibetà i per tant dels diversos ordres de lames. Avui, a causa de l'ocupació xinesa, el Dalai lama es troba exiliat a Dharamsala, al nord de l'Índia.

•**Potala:** Palau que es troba a Lhasa, capital del Tibet, que constituïa la residència del Dalai lama.

•**Lamaiuru:** gompa del Ladakh situada a no massa quilòmetres del riu Indus, després del Fotu la (la significa coll) en direcció a Leh. La nostra travessa partia de Darxa, travessava l'Himàlaia pel Shingo la i després de passar per Padum finalitzava a Lamaiuru (17 dies).